

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id euidem probamus libenter (Az általunk katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Segéd-szerkesztő:
KETSKÉS ELEK.

Megjelenik: kedden; ünnepnapokon és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohánytörzsdékben.

Iparosok az iparosokhoz.

A nagykanizsai iparosok szózatot intéztek iparostársaikhoz.

Ha valamikor, most mondhatatlanul szomorú az iparosok helyzete. Pang, züllik minden. A műhelyek szorgalmas munkásai nap-nap után lesve-lesik a munkát, hogy a maguk és családjaik megélhetéséhez szükségeseket megkereshessék s csak panasz kél ajkukon. A konkurrencia, a létért való küzdelem késhegyig menő harcra készíteti őket. Hiába! sok az eszkimó, kevés a foka! Mindehhez jár az örökös sztrájk. A munkások nagyrésze nagyszájú igazgatók szava után indulva, nem kérdi, hogy hol és mit lehet kipróbálni, hanem leteszi a számszámot s a hol talán akadna is munka, megakasztják szertelen követeléseikkel.

Még ennél is nagyobb baj az, hogy az ipar nagy részét hozzá nem értő emberek zsákmányolják. A szabadverseny, a szabad ipar halálharangja lesz a magyar iparnak. Nem kérdik, nem keresik, hogy ki ért hozzá; ki tanult hosszú éveken, hosszú, keserves munka árán s az hódítja el a keresményt, a kinek nagyobb tőkéje, illetőleg erősebb vállalkozási szelleme van az erők ziszákmányolásában.

Ez ellen az egyenlőtlen küzdelem ellen szólította sorompóba a nagykanizsai iparostület az ország többi iparostát. Tö-

mörlni, csoportosulni, szervezkedni kell. Az erő az egyetülésben van.

Hallgassák meg, olvassák el iparosaink nagykanizsai polgártársaink kiáltványát. Csoportosuljanak melléjük s az egyetülés meg fogja hozni a maga gyümölcsét.

Szól pedig a nagykanizsai iparosok kiáltványa a következőképp:

Iparos-társak!

Küzdelmes megélhetésünket napról-napra komolyabb veszélyek fenyegetik. A helyzet mindinkább türethetlenné válik, tehát a teljes végronlás bekövetkezése előtt fel kell emelnünk szavunkat és legerélyesebben tiltakoznunk kell az ipartörvény ama paragrafusai ellen, melyek iparunk fejlesztésére károsan hatnak és az iparost a tönk szélére juttatják.

Az iparos-osztály, ez e számszerűleg rendkívül hatalmas test nem nézheti tétlenül, mint vonják el tőle az életerőt. Ha már egy testet képezünk, kiáltunk oda egy szóval, egy lélekkel a törvényhozó uraknak: elég volt az eddigi kinlódásból, megváltást kérünk: igazságos törvények által. Kérünk, és ha szükséges, követelünk olyan ipartörvényt, mely megvédi a most védtelen iparost tanult mesterségében és nem szolgáltatja ki mint bérszolgát a tőkepenészek kapzsiságának, kik ipart nem tanultak és mégis különféle címen ipari vállalatokba bocsátkoznak a törvényadta joguknál fogva, és minket tanult iparosokat az

általuk vállalt ipari munkához napszámosságokká alacsonyítanak és hogy számításukban valamiképp ne csalódjanak, ők szabják meg a munkabért! ők diktálnak és mi engedelmességre tartozunk, mert különben veszve vagyunk; és így az is lehetséges, hogy ha valaki mesterséget sem tanult, mégis rendelkezési jogot gyakorolhat az ő vállalatához szükséges tanult emberek felett. — Ez csak nálunk, Magyarországon lehetséges, a hol az iparosoknak nincs meg a kellő iskolázottságuk, előképzettségük és ép ezért használják ki mindenféle fondorlatokkal és felülről még segítkezik is az ilyen, iparosoknak csufolt elemeknek.

Oda jutott tehát az iparos osztály, mely előbb a haza büszkeségét, egyik támaszát képezte, hogy elzárják a megélhetés útját előle; és midőn hallatjuk panaszos szavunkat és védelmet kérünk a jogtalan vállalkozóval szemben az iparhatóságától, majd mindenkor azt halljuk; „há! mit akarnak! Az a vállalkozó nem maga készíti el munkát, azt is csak iparosnak kell végezni.“

Ezen általános, mindennapi felelet nem elég azonban a megélhetésre és azért oda kell hatnunk és azt kell követelnünk: hogy minden vállalkozó iparigazolvánnyal igazolja, hogy jogosítva van-e a vállalkozásra?

Követeljük, hogy törvénybe iktattassék, miszerint iparendélyt a hatóság csak az iparostület véleményezése alapján adhasson, mert csakis ezen testület illetékes annak elbírálására, hogy a kérvényező szakember-e, avagy nem.

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCÁJA.

Egy boér ember városunkban.

Ez a hely rendesen bohókás, idyllikus történeteknek és elbeszéléseknek szokott tanyája lenni. Ifjú szívek szoktak benne gyönyörködni, lévén a história hősei hősök az ő rokonvilágukból.

Most egy valóságos és nem regénybeli hősről fogok beszélni, de a ki mégis egy valóságokból alkotott hősköteménynek volt testből-vérből s minden esetre nagy szívből álló szereplője.

Tegnap és tegnapelőtt egy fiatal uri ember fordult meg városunkban. Megjelent a Katholikus-Körben is. Németül és franciául beszélt.

Első pillanatra meglepett, hogy beszéde nagyon hasonlít a mienkéhez. Nyelve, akár a mienk, megropogtat minden betűt s szinte úgy botlik mindegyikén keresztül. Tehát nem német, hanem idegenebb.

Elmondta, hogy hazája *Transzvaal*, a boérok (tehát nem: búrok, mint a hogyan mi szoktuk őket nevezni) szerencsétlen hazája. Ott született, ott harcolta végig a nagy háborút s onnan mint foglyot még a háború idején Angliába vitték, fogságának ideje letelett s most még 4 hónapig nem szabad belépnie hazája szent földére. Ezt az időt most arra használja, hogy bebarangolja Európát, illetőleg elzarándokoljon Magyarországra, a honnan ősei eredtek. A nagyapja *Sólyom József* volt s Magyarországból Amerikába, onnan

Transzvaalba vándorolt. Ő maga *Sólyom Sándornak* nevezi magát, de ezt a szép magyar nevet hollandus módra *Szendőre Szőlőme*-nek ejti ki.

Torontálmezében, Csöszteleken talált is egy öreg asszonyt, egy plebános öreg gazdasszonyt, kiből a nagyapja öccsének leányát, tehát nagynénjét fedezte fel. Ez az egyetlen rokona a nagy világon. A többiek elpusztultak a nagy szabadságharc véres, embertelen tusájában.

— Tizenketten voltunk testvérek — mondotta — s tudomásom szerint egyetlen egy sem maradt közülük élve. Nekem volt feleségem, voltak gyermekeim, élt még az apám is. A feleségemet a háború alatt az angolok lelőtték, öreg apámat és gyermekeimet elfogta az ellenség, egy táborba szorította s ide-oda hurcolta — éhenhaltak valamennyien.

Részvétellel tekintetem az arcára. A szemeiben mintha könnyek csillognának, de az arca izmai alig mutatták, hogy egy pillanatra a légkezdvesebb sírokat, apró koporsókat bolygatótt meg.

— Rettenetes lehet most önnek visszamenni arra a földre, — mondám — a hol egyszer boldog volt s most szomorú pusztulás tátong majd mindenünnen feléje.

— Bizony uram! — felelte — szörnyűség lesz újra meglátnom azt a földet, a hol egyszer viruló boldogság, öröm és jólét köszöntött, a honnan boldogság nőtt ki egyszer s most feleségem kuszált haju, vérző teteme, apró gyermekeim halavány alakjai lebegnek siri kísértetként körülöttem.

Összeszorította az ökleit. Láttam, hogy va-

ami küzködik a lelke legmélyén. De elnyomta, leküzdötte. A fájdalma sirtó lett, a mely állandóan a keblére nehezedik. Mellette csak egy virág nő, a boszu virága.

— Az önk harc hasonlított a mienkéhez, a melyet 1848-ban a magyar haza szabadságáért vívtunk. Igazi, őszinte rokonszenvvel vesszük őnt körül, hiszen ön vértanuja a szabadságharcnak. Hígyje meg azok a derék magyar emberek jutnak eszünkbe, a kiket minálunk a szabadságharc után Kossuth-kutyáknak neveztek. Ezt azonban német sógorainktól még ma is könnyen megkaphatjuk.

— És mivel felelnék rája? — kérdezte kíváncsian.

— Egy pofonnal — szolt közbe Schnetzer barátunk.

— Csak?! — én megölném, vagy leütném azonnal.

Összeszorította az ökleit. Olyan volt, mint egy vasbuzogány. A kit azzal kupán üt, az nem iszik többé pilsent és nem jár többé sárga bugyogóban. Ennyi bizonyos. Csodálatosan izmos és erőteljes ember. Nem nagyobb közéletműnél. A mint mondja, ott általában nem is nagyobbak az emberek. Ha valami hórihorgas német közéjük keveredik, egy-két generáció után a klimatikus viszonyok leszorítják a normális nagyságra. Ott megállapodik és lesz belőle vasgyuró. Nálunk is vannak erős legények, bajvívó atuták, de olyan karokat, mint az övé, nem tapasztaltam még soha. Nem olyan, mint a fa, hanem mint a legkeményebb vas, Ezt tréfa és nagytitás nélkül mondom. A melle pedig nagyban hasonlít egy szakajtó kosárhoz. Mindezt az ő nevelési rend-

Mai lapunk 4 oldal.

Követeljük, hogy nem iparosnak ipari üzletet még üzletvezető bejelentése esetén sem szabadjon folytatnia, mert itt is nagy a visszaélés. A törvény csak a papíron az, mert a bejelentett üzletvezetőt csak a papíron találjuk meg, de nem az állítólag vezetésére bízott üzletben, és így a szakmával elkészített munkát az iparnak szégyenére láikus, és csak az anyagi előnyöket szem előtt tartó kapitalista bírálja meg.

Ipari termékeink gyümölcset a kereskedők élvezik, mi szintén nem volt előbb. A kereskedő árusítson nyers terményt. — Teljes tudatában annak, miszerint jögnék van követelni azt, hogy a kereskedő ne kontárkodjék bele a mesteremberek hosszú évek fáradozásával megszerzett tudományába. A kereskedők ma már nem érik be azzal, hogy az iparterméket árusítják, hanem e téren vállalkozásokba is bocsátkoznak. És ha e miatt a hivatalos fórum elé panasszal lépünk, ugyan csak a már fentebb vázolt feleletet kapjuk azzal a megtoldással, hogy: van az illetőknek iparigazolványuk. Erről a körülményről azonban az ipartermékeket csak később kényszer formában értesíti a hatóság, mely önállónak tekintti azt, aki iparigazolványáért az ezekkel járó díjakat lefizeti. Ez az egyedüli követelmény és azután pontum.

Azért hódít a szocializmus is mindinkább nagyobb tért, mert ha már a mester nem tud megélni, miből fizesse segédeit és tanoncait. Sőt ma már ott tartunk, hogy nem is igen kapunk tanoncokat, mert az ifjak, látva az iparos szülők szomorú helyzetét, inkább beállnak rikkancsok, mint hogy örök időre igahuzó napszamosokká legyenek, minden remény nélkül egy jobb jövőt biztosító önállóságra. Éppen az ipartörvény, mely az iparosok érdekeit lenne hivatva megvédeni, ennek ellenére tör, tönkre teszi az amugy is gyenge hazai ipart és kivándorlásra készíti a megélhetésért küzdő iparost.

Iparos-társak ébredjétek és ne engedjétek, hogy mindenki kenyékedve szerint — a rossz, elavult törvény védelme alatt — keresztülgázolhasson rajtatok!

Hogy sérelmeinket egységesen megvitassuk és ezek orvoslására közös erővel hathassunk, elhatároztuk, hogy az ország összes ipartermékei

szerűk hozza magával. A gyermekek 12 éves korukban kezdik meg az ekzcirozást. Nem ám halbrex, halblinx, reksót, linksót-tal. Nem fölvolnásokra tanítják őket, hanem feyverfogásra, hogy hogyan kell a nehéz puskát emelgetni, a lábat hátrafesztve a vállhoz kapni, aztán lövöldözni, hogy ha háromszáz angliust lát is maga előtt, kilöje közülük a tisztet, akármennyire húzódtat is vissza a többiek hátamögé, biztatni őket.

Boér barátunk hivatására és foglalkozására tanító. Durbánban végezte iskoláit, tanított Johannesbergben. És pedig hollandus és kaffer nyelven. A kis kafferek olyan műveltséget nyerne, mint a többi iskolás gyermekek. De vannak vad kafferek, a Csetevájó csapatából, a kiket vajmi nehéz volna betanítani a civilizáció elemeire. Solyom ur beszél azonkívül franciául, angolul és románul. Hazájában meglehetősen tekintélyre tett szert s egy tanügyi lapot is szerkesztett.

Már 35 esztendő, de alig látszik 25-nél főbbnek. Csupa rugékonyság, izom és erő az egész ember. A mint mondja, náluk a száz esztendő, emberek nem tartoznak a ritkaságok közé. Ő maga a nagyapja vallása után katolikus, a boérek nagyrésze azonban a pro'estáns felekezetet követi. Johannesbergben a katolikusoknak missio állomásuk és nagyszabású kórházuk van.

A háboru a boérokat legintenzívebb munkájuk közben lepte meg. De a hazaszeretet hőst csinált valamennyiből. A ki kezét-lábát bírta, ki állott a síkra, harcolni a hazáért. Solyom barátunk részt vett a spionskopi nagy csatában, jelen volt Johannesberg, Ladysmith ostrománál. Kétszer

egy már közelebb, Budapestten tartandó, közös értekezletre meghívjuk, azon kérelemmel, hogy azon minden iparterméket, mely tagjai érdekeit szívén hordja, legalább két taggal képviseltesse magát. Az értekezletből kifolyólag fel fogjuk kérni az iparosok lelkes pártfogóját, Mukics Simon országgyűlési képviselő urat, hogy vezesse tisztelő küldöttségünket a nagyméltóságú kereskedelmi miniszter elő, hogy a kereskedelmi kormány közvetlenül ismerje meg bajainkat és hallgassa meg óhajunkat.

Az idő rövid, fel tehát iparos társaink a közös munkára, mely tán felszabadít bennünket a szolgaság alól.

A ki velünk óhajt tartani e nemes küzdelemben, az sziveskedjék bennünket azonnal értesíteni, hogy hajlandó-e magát, az 1904. április hó 17-ére tervezett nagyülésen képviselgetni?

A jelentkezőknek idejekorán további utmutatóval fogunk szolgálni.

A ki szereti családját, a ki szereti hazáját és megbecsüli saját keze munkáját, az nem fog elmaradni!!

Hazaifas tisztelettel

Nagykanizsán, 1904. március hó 28-án

A nagykanizsai iparterméket által kiküldött előkészítő bizottság

UJDONSÁGOK.

— **Sub auspiciis.** Khuen-Héderváry Sándor grófot, Khuen-Héderváry gróf volt miniszterelnöknek fiát, e hó 19-én avatják királyi kitüntetéssel (sub auspiciis regis) doktorrá a tudomány-egyetemen. A kitüntetés reánk nézve annyiból bir érdekelttséggel, mert az ifju gróf vármegyénkneli tiszteletbeli aljegyzői állást visel.

— **Fényes esküvő.** Somogyi Béla somogyi megyei földbirtokos e hó 11-én vezette oltárhoz Ivánka Mária urhölgyet, Ivánka László pátkai földbirtokos leányát Felső-Szemeréden. Az esküvő ritka fénytel történt meg. A menyasszony uszályos fehér-selyem ruhában volt, fején gyémánt diadém mirtuszoszorut viselt. Az örömanya (szül. báró Trautenberg Teréz) igazgyöngyvel díszített, barna selyem-ruhában volt, hasonló díszit viselt Somogyi Lászlóné szül. Kazy Irén. Koszorúsányok voltak:

megsebesült. Egyszer a baloldalába löttek. Elfogták s megfogadtatták vele, hogy többé nem fog harcolni.

— Megfogadta és megtartotta? — estünk a szavába.

— Megfogadta, de megtartani nem bírtam. Uram! mikor az embernek hazájáról van szó, a szabadságról, mindenről, a mi előttünk drága és kedves s a hazának reánk szüksége van, akkor lehetetlen a küzdelmet ölte tett kézzel nézni. Elmentem újra. Résztvettem több ütközetben. Egy harc alkalmával az arcomon sebesültem meg. Ujra elfogtak s hogy többé harcra ne elegendhessem, foglyul vitték Angolországba. Most visszamegyek ha tudok használni hazámnak a tanügy terén, tovább fogok dolgozni. De angoloknak nem szolgálok soha. Ha látom, hogy az angol kell urnak elismernem, inkább kivándorlok Amerikába a többiek után. Ugy sincs már nekem otthonom, csak temetőjét látom a szabadságnak. Egyébiránt elismerte, hogy az angolok a milyen vadak és embertelenek voltak a háboru idején, ép oly emberségesek a pacifikáció munkájában. A lerombolt farmokat újra fölépítették s a boéroktól nem kívának egyebet, csak hogy országuk angol területnek nyilvánítsák. Ebben a tekintetben óriási a különbség az, angolok és az osztrákok közt, a kik 48 után letiprott nemzetünket marcangolták s párolgó véreben fürdötték s a szétduzt sirhalmokon ülték diadalai orgáit.

Bilkei Ferenc.

Kazy Helén, Ivánka Margit, Gosztonyi Klára, Kappel Lili, Sztójánovich Juci. Jelen voltak továbbá: Ivánka Oszkárné, Zelecky Jenőné, Zerdahelyi Béla, báró Trautenberg Frigyesné, Bartakovich Agostonné, Wilcek Mária grófnő, Wilcek Vilmosné grófnő, és báró Nyáry Olga. Főnásznagy Ivánka Oszkár cs. kir. kamarás, országgy. képviselő, nász-nagy Bartakovich Agoston cs. és kir. testőrszázados volt. Tanuként báró Trautenberg Frigyes és Kazy József cs. és kir. kamarás szerepeltek. Vőfélyek: báró Nyáry Alfonz, ifj. Ivánka László tereziánumi növendék, Kazy Ferenc huszárhadnagy, Gosztonyi Miklós cs. és kir. kamarás, Szentiványi Tibor, Ivánka Géza voltak. Jelen voltak még: Kazy Vilmos Bars megye főispánja, Lits Gyula Hont megye főispánja, Talián Vilmos, Czobor László Hont megye alispánja, gróf Wilcek Vilmos, báró Kaás Ivor, báró Trautenberg Imre. Az esketést Németh Rudolf nádasdi főesperes végezte. Az esküvőt megelőző polgári kötésnél Czobor László alispán asszisztált.

— **A Vörösmarty Kör sorozatos** felolvasáiban legközelebbi felolvasás vasárnap este fél 7 órakor lesz. Ez alkalommal Festetits Béné gróf „Mistral” című irodalmi tanulmányát olvassa fel. Az állandó belépőjegyek érvényesek. Személyjegyek a felolvasás előtt a pénztárnál kaphatók. A felolvasást társasvacsora követi melyen hölgyek is részt vehetnek. Jelentkezni a körben kitett iven lehet.

— **Tanítóink kérelme.** A tegnapi közigazgatási bizottsági ülésen szóba került a fehérvári tanítók kérelme, melyben fizetésük részleges rendezését kéri. Eddig a városi tanítók megválasztásuk után két esztendeig mint ideiglenes tanítók szerepeltek. Fizetésük ezalatt a két év alatt 500 frtra, 1000 koronára rugott. A két év letelte után fizetésük 1200 koronára emelkedett, amelyhez 300 kor. lakbérilletmény járult. Ennek az ideiglenesség megszüntetését kérvén, a kultusz miniszter igazat adott tanítóinknak, hogy az ideiglenesség eltörölendő. Később a tanítók fizetésének rendezésére nézve elfogadtatták, hogy a tanítók nem fognak két évig 1000 koronát kapni, hanem az ezután megválasztandó tanítók öt esztendeig évi 1300 koronát kapnak, a mi a városra nézve az előbbi állapottal teljesen megegyezik, lévén a tanítók díjazására kiadott összeg ezután is teljesen egyenlő az előbbivel. Hat ujonan megválasztott tanító ezzel szemben folyamodást adott be az iránt, hogy mivel a város régebbi statútuma értelmében a rendes tanítónak 300 korona lakbérilletmény is jár s mivel ők most már rendes és nem ideiglenes tanítók, ebben a lakbérilletményben őket is részesítsék.

A közigazgatási bizottság tegnapi ülésében tárgyalta a tanítók ezen kérelmét. Festetich Béné gróf kir. tanfelügyelő magáévá tette ügyüket és kérte annak kedvező elintézését, jelezvén, hogy kérelmük teljesen jogos. Havranek József polgármester leghatározottabban ellenzte a kérés teljesítését. Disszidenseknek nevezte a tanítókat, a kik, a mig folyamodnak, alázattal könyörögnek a bejuthatásért, mihelyt pedig megmelegednek új követelményekkel állanak elő. Nem az a kérdés itt, mi jogos és mi nem jogos, hanem mi illik és mi nem illik. A tanítók kérését nem tartja illőnek. Festetich Béné gróf válaszában a polgármester választát nem tartja illőnek. Igaz, hogy a tanítók megválasztásuk előtt kérnek. De a mint szükségük van a tanítóknak a városra, épügy szükségé van a városnak a tanítókra. Ha a tanítók nem adnának be a városhoz folyamodást, a városnak kellene kérnie a tanítókat hogy pályázzanak. A tanítók kérése teljesen jogosult, törvényben bírja alapját s ha most elutasítják őket, meg fogják felebezni s a győzelem előbb-utóbb az övéké leend, mert a közigazgatási bíróság meg fogja nekik ítélni azt, a mitől a bizottság most őket elűzni akarja. Határozatul végül kimondták, hogy az ügyet a tanácshoz küldik véleményezés végett. Festetich Béné gróf ezt helytelenítette, lévén a tanács a közigazgatási bizottság általans közege.

— **Szülölgazdánk figyelmébe.** A szénkénegezés idejének megkezdésekor figyelmeztetjük szülölgazdánkat, hogy szénkénegre előjegyezni a gazdasági tanácsosi hivatalban naponta lehet a városházán.

— **Holyreligizálás.** A zenekedvelők egyesületének legutóbbi szerepléséről szólva, egy véletlen tévedés folytán nem volt szó lapunkban *Schwarzbach* Flóra kisasszonynak, a kiváló zongoraművésznek játékaról. Hogy nevének kimaradása csak véletlen műve volt, önként következik, hiszen Schwarzbach Flóra úrhölgy játéka oly rendkívül s az estély alkalmával is oly frenetikus hatást ért el, a melyre mindannyian büszkék lehetünk. Játékának biztossága, az óriási műnek csupán az emlékezőhatságra támaszkodó előadása oly meglepő volt, a mely méltán a legnagyobb és legőszintebb elismerésre tarthat számot. Tartozó kötelességünk röjök csak le, midőn a művésznőnek utólag megadjuk azt, a mivel a közönség eddig is a legnagyobb hálával és elismeréssel adózott személyének és játékának.

— **Boér ember városunkban.** Tárcaunkban részletesen megemlékezünk Solyom Sándorról, a ki angol fogságból kiszabadulva, a napokban városunkban tartózkodott. Érdeklődés és rokonszenv kíséretében mindenütt. Ma visszatért a fővárosba, a hol a Tanítók Otthonának szívesen látott vendége s a hol kartársai kérésére a legközelebbi napokban felolvasást tart.

— **Halálozások.** *Holeksy* Agoston martonvásári plebánost súlyos csapás érte nagynénjének, *Holeksy* Emiliának elhunytával. A koros hölgy, a ki 64 évet élt, váratlanul lett rosszul, de még a szentségekkel megerősítve lépett az örök bíró elé. Temetése holnap d. u. 4 órakor lesz Martonvásáron.

Nagy veszteség érte az ettyeki takarékpénztárt. *Rácz* András, a takarékpénztár igazgató-elnöke f. hó 10-én, 53 éves korában elhunyt. Temetése 12-én d. e. 9 órakor ment végre.

— **Fegyelmi.** *Baró Fiáth* Pál főispán elnöklété alatt tegnap fegyelmi-választmányi ülés volt, melyen az ismeretes *Vinczay-Kertész-féle* affér került elbírálás alá. *Kertész Gyula* — a mint megírtuk — a büntetés előtt lemondott állásáról. *Vinczay Imrét* pedig az ügyészi 110 koronára javasolt bírság ellenében a választmány 150 koronára bírságra ítélte. Reméljük, hogy a kínos ügy ezzel elintézését nyert. A kinek szót, okultak belőle. A tévedés elnyerte a maga büntetését. Helyébe lép a megbocsátás, a melyet — azt hisszük — minden józanul gondolkodó polgár szívesen megad, látván, hogy a botlás után javulás következik. A városzás hivatalnokai — persze a kiket illet — meg fogják ismerni, hogy nekik reprezentálniuk kell kifelé is, a mint állásuk és a vele járó dísz és tekintély megkívánja. S ép ezért a világ előtt való megjelenésüknek is olyannak kell lennie, a mely a város tisztviselőjének tekintélyén nem ejt csorbát a tisztviselőnek, mint embernek hibája miatt. Végül megjegyzés-ként csak azt óhajtuk még idéfzni, hogy a többiek, a kik az említett esettel kapcsolatban állásukat veszítették, ne akarjanak kárusokat faragni. Ne beszéljenek nagy emberekről és kis emberekről, ne beszéljenek arról, hogy ők nem barátai a drákió szigorúságnak. Persze, hogy nem barátai; különösen, a kik az ő börtükről van szó. Egy bizonyos, hogy ha nem *Havranek József* a polgármester, a jószívű, olvadósívű, a végtelenségig irtalmas *Havranek József*, hanem egy valóban drákió szigorral működő polgármester: a megérdemelt sors régezzel elérte volna már a vétkeket. Így azonban csak akkor sújtott rájuk, a mikor már minden hír elszakadt és az állapot abszolúte türethetetlen volt. Jobb lesz hallgatni; igyekezzünk inkább fátyol borítani a multra s reméljünk egy szebb, igazabb jövőben.

— **A községi jegyzők nyugdíj-választmány** ma tartotta meg ülését. Az ülés tárgyát a következőképezték: *Csapó* Ádám sárkeresztúri és *Polcer* Ferenc bodajki jegyző nyugdíjazása. *Csapó* Ádám 15 évi s 10 hónapi szolgálat után 1048, *Polcer* Ferenc pedig 14 évi és 5 hónapi szolgálat után 1172 korona nyugdíjat kap. Tárgyalás alá került még *Lautner Ignác* volt tárnoki jegyző özvegyének nyugdíjügye is. Fontos tárgya volt ezenfelül a gyűlésnek az összes jegyző természetbeni járandóságának megállapítása. Eddig a kat. tiszta jövedelem alapján állapították meg; ami a jegyzőkre végtelenül káros volt. Most — az új rend értelmében — 6 évi átlag jövedelem az irányadó. A nyugdíj-ügye ezzel nagyban javult az érdemes jegyzői karnak. Végezetül még a múlt évi zárszámadást tárgyalta a választmány.

— **A Nádor-csatorna árterületének szabályozása.** A Nádor-csatorna tudvalevőleg arra szolgál, hogy Fejér-, Veszprém- és Tolnavarmegyék belvizét levezesse. Az árterület szabályozása érdekében alakult társulat a minap tisztelt *Tallian* Béla földművelésügyi miniszternél, *Zichy* Nándor vezetésével, s kérte őt, hogy az állami beruházások keretében ne feledkezzen meg a mi csatornánkról sem. Tallian a küldöttséget szívesen fogadta, és megígérte, hogy az átnyújtott kérvénynek a lehetőségig eleget tesz.

— **Tanulmányi kirándulás.** A Fejérmegyei Gazdatisztai-Kör f. évi, május hó 12-én tanulmányi kirándulást rendez *Lonkai*, *Armin* Fekete-pusztai bérletére. A résztvenni szándékozók május elsejéig *Lintner* Sándor elnöknel jelentkezhetnek. A kirándulók május 12-én d. e. 10 óra 43 perckor érkező gyorvonatnál találkoznak a lepsényi indóházban. Innen kocsin folytatják útjukat; a kocsikról az elnökség gondoskodik.

— **Halálozás.** Ismét egy fiatal asszony életét oltotta ki a kegyetlen halál. *Wertheim* Imre veszprérmegyei, ennyitgy földbírtokos fiatal felesége, született *Weiser* Klára vasárnap virradóra meghalt. A fiatal, 25 esztendőss asszony szívbajban szenvedett ugyan, de senki sem sejtette, hogy így hamar ité hagyja az életet. A napokban tért vissza *Abbaziából*, és városunkban, férje szüleinél, *Wertheim* Armin birtokosnál szándékozott pár napot tölteni. És itte érte a váratlan halál. Temetése nagy részvét mellett f. hó 11-én d. e. 11 órakor volt. A gyászszertartást dr. *Steinhercz* Jakab főrabbi végezte.

— **Az amatőrök közgyűlése.** Mult vasárnap d. e. 11 órakor tartotta meg a Amateur-Club közgyűlést, melynek főtárgya a tisztújítás volt. Disztagokká választották: báró *Fiáth* Pált, *Havranek* Józsefet, *Kenessey* Gyulát. Elnök: dr. *Palánszky* Miklós; alelnökök: dr. *Bierbauer* Viktor és *Wertheim* Pál; titkár: *Tóth* Alén; pénztáros: *Klökner* József; háznagy: *Köhler* József; ügyész: dr. *Holly* Géza. Választmány: *Havranek* Antal, *K. Nagy* Dezső, dr. *Lurja* Aladár, *Pék* Gyula, *Szabó* Sándor és *Bogyay* Andor.

— **A vármegyei állandó választmány** f. hó 13-án d. e. 10 órakor tartja meg szokásos gyűlést a vármegyei ház kistermében.

— **Házbér és házostály adó.** Folyó 1904. évre a házbér és házostály adó kivetési pótlajstrom a királyi pénzügyigazgatóság által érvényesítve levén, ezen pótlajstrom a városi pénzügyi tanácsosi hivatalban f. évi április hó 14. napjától április hó 21. napjáig közszemlére lesz kitéve, hol azt mindenki betekintheti. Felhívtnak azon adózók, kik e lajstromban megállapított adónemmel már a mult évben megrova voltak, a mennyiben a kivetést sérelmesnek találják, e lajstromok kitételének napját, — azon adózók pedig, kik e kivetési lajstromban megállapított adóval ez évben első ízben rovatnak meg, adótarozásuknak kézi adókönyvecskéikbe történt bejegyzését követő 15 nap alatt felszólamlásaikat a városi hatóságnál annál is inkább adják be írásban, mert az elkészen beérkezettetek figyelembe nem veszik.

— **Névmagyarosítás.** Dr. *Peri* Imre helybeli ügyvéd vezetéknevét *Perlaki*-ra, *Grósz* Ignác pákozdi születésű, csepeli lakos pedig *Nagy*-ra változtatta.

— **Pártoljuk a magyar ipart!** Ezt halljuk lépten-nyomon. Igen, de mit felelnek arra iparosaink, ha valaki szemükre lobbartja, hogy ők maguk legnagyobb ellensége a magyar iparnak. Avagy tagadhatják, hogy semmi érdeklődést, semmi összetartást nem tanusítanak, amikor közös érdekeik megóvása- és előmozdításáról van szó. Nem tudjuk eléggé elítélni azt a nemtörődömséget, a mit pl. a legutóbbi napokban tapasztaltunk. Az ipartestületnek 817 tagja közül a f. hó 10-ére kitűzött közgyűlésen 53, mond: *ötvenhárom* iparos gyűlt egybe; az Aggiparosokat Segélyező-Pénztár 102 tagja közül pedig 5. Nos; uraim! mikor maguk az iparosok csak ennyi érdeklődést tanusítanak a saját ügyeik iránt, akkor ne várják, hogy a saját és a nagy közönség rokonérzettel viseltessek irántuk. Mi, kik az iparost sok hivatalnok embernél többre becsüljük, fájó szívvel látjuk e lanyhaságot; de egyszersmind minden kímélettel félretereszünk, amikor ilyesmit tapasztalunk. Ezt egyszersmindkorra figyelmükbe ajánljuk.

— **Isten-káromlás.** Egy előkelő uriember tegnap a rácváros piszkos utcáin volt kénytelen áthaladni. Ez alkalommal nemcsak a páratlan tisztátalanság miatt kellett bosszankodnia, de egyébrt is. Az utcákon 30—40 gyermek hancurozott, még pedig oly illetlenül, amin minden jó érzésű ember megbotránkozik. Azzal mulattatták a járókelőket, hogy folyton a fejük felett hajigálták a kavicsokat és köveceket. S hogy a multság annál szebb legyen: olyan éktelen *káromkodást* vittek végbe, hogy a nevezett uriember már nem állhatta meg szó nélkül. Felhívjuk a rendőrségre, mint a közrend és közterköcsiség öröknek figyelmét erre a botrányos viselkedésre.

— **Vigyázatlan kocsis.** Nem új dolog, hogy a mi kocsisaink szeretnek gyorsan hajtani. A minap ifj. *Bernát* József hentes oly sebesen hajtott az Iskola-utcából a Sas-utca felé, hogy *Horváth* János kocsijának neki ment, s rudja *Horváth* János lovának oldalába furódott. A rendőrség emiatt természetesen leszámolt vele.

— **Köszönet-nyilvánítás.** A helybeli keresk. ifjuság által rendezett és e hó 9-én a „Fekete Sas” termeiben megtartott, jótékony célú táncestélyen felülfizetni szívesek voltak: *Flits* Mikdós, ifj. *Hagenmacher* Henrik 10—10 k., *Knazovitzky* Elemér, *Hungária* Kávéház, *Schlammdinger* Lajos, *Szigethy* Testvérek 5—5 k. *Fekete* Géza, *Piski* László 4—4 k., *Bárdos* Áron, *Bogyay* Andor, *Felmayer* István Fial, *Keresztes* Zsigmond, özv. *Lencsés* Józsefné, *Marián* Péter, *Pető* Miksa, *Rechnitzer* és *Schlesinger*, *Vadász* Antal 3—3 k. *Havas* és *Veisz*, *Herczeg* Sándor, *Kiss* Györgyné, *Mayer* Lipótné 2—2 k. *Busztnin* Fülöp, *Balkányi* Emil Bécs, *Melczér* Nővérek, *Fermes* és *Weisz* 1'20—1'20 k. *Deutsch* Manó és *Fia*, *Göndör* Samu, *Hoffman* József utazó, özv. *Jandrók* Sándorné, *Kümmel* Frigyes, *Kováts* Adolf, *Schmeizer* Jákó, *Vinterniz* Jenő 1—1 k. N. N. 80 fill. *Altstädter* Dezső 60 fill. melyért hálás köszönetet mond a rendezőség.

— **Az alsó és felsővölgiek.** Valami megmagyarázhatlan örület folyton arra sarkalja a kisebb községek legényeit, hogy véres veredékekkel döntsék el, hogy kik: az alsó vagy a felsővölgie legények a különbek? Hány életet oltott ki már ez az örült vetélkedés, azt csak mi, a hét krónikásai tudjuk. Az természetesen, amit egyes újságok híresztelnek, mintha azért mentek volna életre-halálra, hogy megállapítsák, ki vigye a körmene-t a zászlót, hazugság. Ismerjük a rugóit az olyan hírek gyártásának. Nem kell az ilyen eszevesztett legényeknek okot keresniök, van nekik tartalékban elég. Tény, hogy örökösön hadilábban állanak egymással; de ennek nem a nemes vetélkedés az oka. Es addig nem is lesz közöttük nemes vetélkedés, a mig mindenütt meg nem alakulnak a kath. ifjusági-egyesületek, amelyeknek épen az a céljuk, hogy az ésnélküli legénykedést nemes irányba tereljék. Jelen esetben a móri legényekről van szó. Összeütközésre nem került a sor, mert a csendőrk megneszelték a dolgot és szétugrasztották a komániát. *Andrá* Jánost azonban elcsipték, aki a többi cinkost is leleplezte.

— **Egy nagy fekete.** Mikor néhanapján egy-egy pinczeseri mulatozás végén az egész társaság méltó befejezésül belép a kávéházba, az eléje siető pincérek jól tudják, hogy miért jöttek. „Kis fekete”, „nagy fekete”, „pikkoló kapuciner”, ezek a jelszavak. Pár pillanat múlva ott is van mind-egyik vendég előtt a kivánt *hűtő-lé*. Nem tudjuk, vogyott-e *Veszelszky* Anna cselédleány „feketére”, de ugy semmisetre sem szeretheti a „feketét”, amint azt számára *Schwarz* Emma, a *Hungária*-kávéház kávésteánya a minap kitálalta. A fekete nagysága ellen talán nem lett volna kifogása; de az már sehogysem tetszett neki, hogy egy egész kávéskanna forró feketével úgy öntötték nyakon. De ez még hagyján! A harcias hölgy még ezzel sem elégedett meg, hanem egy kanállal alaposan el is agyabugyálta őt. Pedig hát jobb lett volna higgadtanban viselkednie, mert így a rendőrség is beleavakozott a dologba, és kisütötte, hogy *Veszelszky* Annának igaz van, amikor tolvajlással vádolja az érdemes cselédet, hiszen lakásán megtalálták az ominózus napernyőt.

— **Jól járó óra.** Legalább annak kellett lennie Goll János táci molnáregény zseborájának, mert hát társa, Jovicza Gábor nem kívánta volna meg másként annyira, s nem lopta volna el. Idáig abban a hitben van Jovicza Gábor, hogy nemcsak az óra járt jól, de ő is jól járt. Ha azonban a csendőrök nyakon csípi, akkor meg Goll János jár jól.

— **Postal összeköttetés Oroszországgal.** Folyó hó 15-től kezdve Oroszországgal, ide nem értve Finnlandot, postautalványok válthatók. Az egy-egy postautalvánnyal utalványozható összeg maximuma Magyarországból Oroszországba 100 rubel — Oroszországból Magyarországra 254 k. Az Oroszországba szóló postautalványokat a nemzetközi sárgaszínű utalvány-úrlapon *rubelre és kopekerekre* kell kiállítani és úgy mint az amerikai Egyesült-államokba és Angolországba szólókat a postautalványok központi lezároló hivatalához Budapestre kell címezni. A tulajdonképpeni címet annak az egyéneknek cég vagy társaságnak teljes nevét és lakását a kinek az utalvány összegét kifizetendő, a feladó az *utalvány-szelvény hállapjára írja*. Kívánatos, hogy e címben feladó a kormányzóságot (gonocnement) is megnevezze, melyben a rendeltetési hely fekszik. Magán-közleményt a szelvényre írni nem szabad. A *rubelre és kopekerekre* kiállított postautalványra befizetendő összeget a felvevő postahivatal 100 rubel 254 k. 50 f. kulcs alapján számítja ki. Az utalványozási díj a befizetendő összeg minden 25 koronája vagy annak részéért 25 fillér. Express és távirati utalványt Oroszországba küldeni nem lehet.

— **Orgazda.** Farago János zámolyi tanító nem sejtette, hogy az a lószerszám, amit Hermann József neki kínált, lopott holmi. Megvette. A szemfüles csendőrség azonban kikutatta, hogy azt Weiser Ferenc zsámbéki ember lopta Reidl Anna budakeszi lakostól, s úgy adta el Hermannnak, aki — 8 hónapi tartogatás után — kínálta magvételre.

— **Kirabolt tolvaj.** Néhány hónappal ezelőtt Szabó Gyula lovasberényi pékmester inasa sárosan, rongyosan állított be a csendőrségre és elpanaszolta, hogy őt hazafelé mentében kormos képű rablók támadták meg, földre teperték, megverték, ruháját összeszaggatták és a mesterének nála levő 250 koronáját elrabolták. Minden arra vállalt, hogy a tettesek az áthaladó csavargók voltak. Megindították a vizsgálatot. A vizsgálat arra a meglepő eredményre vezetett, hogy *Pollák Gyula* soha életében nem is látott rablót s csak holmi „Friss Ujság”-ban megjelenő képek és leírások szolgálták neki mértékül a leírásban. Hanem igenis az történt, hogy az ipse Pátkán, Kemeny Jánosné korcsmájában elmulatta a pénzt, s hogy a bajból szabaduljon, ezt a mesét találta ki. Aminek persze sem a csendőrök sem Szabó Gyula pékmester hitelt nem adtak.

— **Köbor cigányok.** E hó elején Lakatos Mári és Járóka József köbor cigányok Szűcs Istvánné csala-pusztai lakos udvarán éppen azzal foglalkoztak, hogy annak gazdaságát egy kicsit megdézsmálják, mikor Szűcs Gábor és Szabó Istvánné tetten érték őket. A szép alakok, ahelyett, hogy megugrottak volna, kést rántottak elő és megtámadták őket. Most aztán a csendőrséggel gyűlt meg a bajuk.

189|1904. v. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírt kir. végrehajtó az 1881. évi 60. tc. 102. §-a értelmében ezenel közhírré teszi, hogy a székesfehérvári kir. törvényszék 2198|904. sz. végzése következtében *vb. Csikós Béla* csodtömege ellen fogantatott leltározás alkalmával felvett és 2701 k. 82 fillérre becsült 21 hordóban lévő 7646,7 liter fehér ó és ujbork nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a székesfehérvári kir. jbtöróság 1904. V. II. 152. sz. végzése folytán *Székesfehérvárott vb. tulajdonát képező „Lovasberényi-úti dűlőben” fekvő pincéjében leendő eszközlésére.*

1904. évi április hó 18-ik (tizennyol-

cadilk) napjának délutáni 2 (kettő) órája határidőül tűzetik, és ahhoz veenni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi 60. tc. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alól is el fognak adatni.

Kelt Székesfehérvárott, 1904. évi április 6-án.

Andaházy Antal

kir. végrehajtó.

Papp Károly

selyem műfestő és vegyészeti ruhatisztító
Székesfehérvárott, Városház-tér 5. szám.
(Bejárta a Megyeház-utcáról.)

Mindenemű uri-, női-, gyermek- és egyenruhák, menyasszonyi kelegnyők, függönyök, végáruk, valamint ágynemű-töli tisztítását elvállalom. Gyász esetekben a leggrívidebb idő alatti kiszolgálást ígerek.

SCHNETZER NÁNDOR

ÜVEG, TÜKÖR ÉS PORCELLÁN KERESKEDESE, ÉPÜLET-ÜVEGES
SZÉKESFEHÉRVÁR.

A közelgő építkezési időnyre van szerencsém megnagyobbított üvegtábla raktáramat valamint épület üvegezési műhelyemet a közönség szives jóindulatába ajánlani.

Készíték üvegezést bármely megkívánt üveg minőségből, a legutánysabb árak mellett: 1½ mm. erős- (vagyis közönséges) 2—3 mm. erős belga Solin-, homályos-, recés-, színes-, mintázott-műmozaik-tükör üveggel stb. tiszta hólyagtalan üveglapokkal, kencetapaszszal (firmis gitt) megtapasztva, mely állandóan tapad s nem pereg le a fáról; üvegtetők s padlásablakokat zsinor és nyers öntött üveggel 5 mm. erősségtől 30 mm. erősségig.

Egyáltalában főtekrévésem mindig, hogy melyen tisztelt megrendelőimet jó anyag s. rendes munka által teljesen kielégítsem.

10—1

A Franklin-Társulat kiadása.

Magyar Remekírók

a magyar irodalom főművei

55 kötetben és ennek kiegészítője, a hat testes kötetben

Teljes Magyar Shakspere.

Ép most jelent meg nemzeti irodalmunk eme korszakos gyűjteményének **negyedik sorozata**, s így most már 20 kötet került ki a magyar remekíróknak eme leggondosabb és legdrágább kiadásából, melynek rendkívül nagy elterjedése a nemzet minden rétegében eddigelé szinte páratlan. A most megjelent negyedik sorozatot különösen a **Széchenyi-kötet** teszi érdekessé. Ezt **Berzeviczy Albert** állította össze a legnagyobb magyar műveiből, s oly bevezetéssel látta el, mely essay-irodalmunkban kiváló helyet fog elfoglalni.

Nagy figyelmet fog kelteni a **kurucz-költészet** kötet is, melyet **Erdélyi Pál** szerkesztett nagy rátermettséggel.

Ezenkívül **Vörösmarty IV.** kötet, **Tompa II.** kötet és **Kisfaludy Sándor I.** kötet jelentek meg a sorozatban. Az utóbbihoz **Heinrich Gusztáv** irt nagybecsű bevezetést.

A már előbb megjelent három sorozatban a következő művek jelentek meg:

Arany János munkái I. és II. kötet. Sajtó alá rendezte. **Riedl Frigyes.**

Csiky Gergely színművei. Sajtó alá rendezte **Vadnay Károly.**

Czuczor Gergely költői munkái. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta **Zoltány Irén.**

Garay János munkái. Sajtó alá rendezte **Ferencczi Zoltán.**

Kazinczy Ferencz műveiből. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta **Váczy János.**

Kölcsey Ferencz munkái. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta **Angyal Dávid.**

Kossuth Lajos munkáiból. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta **Kossuth Ferencz.**

Reviczky Gyula összes költeményei. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta **Teszi Koroda Pál.**

Szigligeti színművei I. kötet. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta **Bayer József.**

Tompa Mihály munkái I. kötet. Sajtó alá rendezte **Lévay József.**

Vajda János kisebb költeményei. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta **Endrődi Sándor.**

Vörösmarty Mihály munkái I. II. és III. kötet. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta **Gyulai Pál.**

A Magyar Remekírók gyűjteménye tizenegy 5 kötetes sorozatban jelenik meg. A teljes 55 kötetes munka ára 220 korona; az ennek kiegészítőjeként megjelent **Shakspere összes művei hat kötetbe kötve** ára 30 korona, melyet a Magyar Remekírók **vövői 20 korona kedvezményes áron** kapják.

Megrendeléseket elfogad minden könyvkereskedés és a

Franklin-Társulat

magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.
(Budapest, IV., Egyetem-u. 4.)

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székesfehérvárott.